

Juryrapport Homerusprijs 2022

Vandaag wordt de Homerusprijs voor de dertiende keer uitgereikt. Het Nederlands Klassiek Verbond kent deze prijs sinds 2010 jaarlijks toe aan een in het voorgaande kalenderjaar verschenen boek dat volgens de jury het beste een brug weet te slaan tussen de Klassieke Oudheid en het heden. Er komen zowel vertalingen als nieuw, eigen werk voor in aanmerking.

De jury bestaat uit Emilia Menkveld, literair vertaler en recensent voor *de Volkskrant*, Wim Verbaal, professor Latijnse taal en literatuur aan de Universiteit Gent, en historicus en schrijver Wim Jurg, die vorig jaar de Homerusprijs kreeg voor zijn boek *Onder dezelfde sterren. De laatste heidense senator en zijn christelijke vrienden*.

De longlist was omvangrijk dit jaar en besloeg maar liefst 40 titels. Naast een aantal vertalingen stonden er werken op van allerlei aard: van een boek over vertaaltechnieken tot romans en reisverslagen. De jury heeft besloten de volgende drie werken te nomineren.

- *Isocrates. Monument van mijn denken. Brieven en redevoeringen*, vertaald en ingeleid door Jeroen Bons, uitgegeven door de Historische Uitgeverij;
- *Verborgene levens, publieke figuren. Romeinse vrouwen buiten Rome*, door Emily Hemelrijk, uitgegeven door Athenaeum;
- *Het wereldrijk van het Tweestromenland. De opkomst van Assyrië, Babylonië en Perzië*, door Daan Nijssen, uitgegeven door Uitgeverij Omniboek.

De shortlist bestrijkt een breed terrein: een vertaling van klassiek Griekse redenaarskunst, een studie naar Romeinse vrouwen met inscripties als primaire bron en een geschiedwerk over het Oude Nabije Oosten, een gebied dat ook bij het bestuderen van de Griekse en Romeinse oudheid van cruciaal belang is. Elk boek dient zijn eigen doel en is gericht op een eigen publiek. Mede daarom was het voor de jury bepaald niet makkelijk om een winnaar te kiezen. Zij heeft onder meer de stijl, structuur en toegankelijkheid van de genomineerde titels laten meewegen in het eindoordeel. De bevindingen van de jury zijn als volgt.

De vertaling *Monument van mijn denken. Brieven en redevoeringen* biedt een veelzijdig beeld van Isocrates – de ‘bekendste onbekende redenaar’, zoals de uitgeverij vermeldt. Tot nog toe verschenen slechts fragmenten van zijn werk in Nederlandse vertaling. In de uitgebreide, academische inleiding laat vertaler Jeroen Bons onder meer zien dat het filosofische programma van de Attische redenaar in zijn onderwijs tot in de puntjes is uitgewerkt. De selectie van brieven en redevoeringen is breed, maar niet volledig. Sommige verwijzingen naar niet-vertaalde teksten in de inleiding zijn daardoor wat verwarrend, vindt de jury. De vertaling is goed verzorgd en de complexe literaire stijl van Isocrates komt uitstekend tot zijn recht, zonder afbreuk te doen aan de leesbaarheid. In

zijn afsluitende essay slaat Bons een interessante brug naar het heden, onder meer door in te gaan op Isocrates' grote invloed op het westerse denken over (hoger) onderwijs. Zo wordt zijn belang als redenaar, filosoof én pedagoog geïllustreerd.

In haar studie *Verborgens levens, publieke figuren. Romeinse vrouwen buiten Rome* laat Emily Hemelrijk zien hoe vrouwen zich – juist buiten de hoofdstad – in het openbaar konden manifesteren in de eerste eeuwen van de keizertijd. In deze publieksuitgave brengt Hemelrijk de resultaten van jaren wetenschappelijk onderzoek samen op een aansprekende, toegankelijke manier. Aan de hand van inscripties uit het westelijke, Latijn sprekende deel van het rijk slaagt zij erin een onderbelichte kant van de geschiedenis concreet en tastbaar te maken. De grote hoeveelheid inscriptiemateriaal is verwerkt in een behapbaar, goed gestructeerd en aangenaam leesbaar boek, ook voor de niet-ingewijde lezer. Zo ontstaat een veelzijdig en genuanceerd beeld van deze vrouwen en van de maatschappij waarin zij zich bewogen.

Het wereldrijk van het Tweestromenland. De opkomst van Assyrië, Babylonië en Perzië van Daan Nijssen is een breed opgezette geschiedenis van het Oude Nabije Oosten in de periode van 750 tot 450 voor Christus. Dit mooi geïllustreerde en vlot geschreven boek stelt een kant van de oudheid centraal die bij het algemene publiek relatief onbekend is. Ook bestaan over het onderwerp nog tamelijk weinig populair-wetenschappelijke boeken in het Nederlands. Nijssen haalt de bekende en bijbelse bronnen aan, maar gebruikt vooral veel Assyrisch, Babylonisch en Perzisch bronmateriaal om zijn geschiedenis vorm te geven. Zo stelt hij lezers in staat hun perspectief op de Klassieke Oudheid te verbreden. Door de ambitieuze opzet is het boek niet overal even diepgravend. Ook vroeg de jury zich af of de val van het Perzische Rijk voor dit historisch overzicht misschien een logischer eindpunt was geweest. Al met al is *Het wereldrijk van het Tweestromenland* een informatief en boeiend overzichtswerk, dat een brede groep lezers kan bedienen.

De shortlist bestaat, kortom, uit drie boeken die allemaal een leemte vullen in de bestaande Nederlandstalige literatuur over de oudheid. Met reflecties op de invloed van Isocrates, de onthulling van een verborgen kant van de Romeinse maatschappij en de focus op een belangrijke maar onderbelichte geschiedenis slaan deze boeken elk op hun eigen manier een stevige brug tussen de Klassieke Oudheid en het heden.

Uiteindelijk viel de keuze op het boek dat op een aantrekkelijke en verrassende wijze een grote hoeveelheid klassieke stemmen laat klinken. De jury kent de Homerusprijs 2022 toe aan Emily Hemelrijk voor haar boek *Verborgens levens, publieke figuren. Romeinse vrouwen buiten Rome*.

Emilia Menkveld
Wim Verbaal
Wim Jurg